

Centraal Bureau
voor de Statistiek

Bevolkingstrends 2014

Allochtonen en geluk

**Karolijne van der Houwen
Linda Moonen
Oktober 2014**

1. Inleiding

Economische welvaart draagt bij aan welzijn, maar ook niet-economische aspecten zoals gezondheid en sociale relaties zijn hiervoor van belang (Stiglitz, Sen en Fitoussi, 2009). Beuningen en Kloosterman (2011) onderzochten de relatie tussen indicatoren van de kerndimensies van welzijn en geluk en tevredenheid. Doel van hun onderzoek was om na te gaan welke indicatoren het meest relevant zijn voor subjectief welzijn. Dit artikel bouwt voort op hun werk. Hier worden deze relaties onderzocht voor allochtonen, een groep die tot nu toe onderbelicht is gebleven in het onderzoek naar subjectief welzijn. Het beeld dat uit sporadisch onderzoek naar voren komt is dat allochtonen over het algemeen minder gelukkig zijn dan autochtonen (CBS, 2004), maar ook dat er verschillen tussen herkomstgroepen zijn. Zo vonden Gokdemir en Dumludag (2011) dat Marokkanen in Nederland tevredener zijn met hun leven dan Turken.

In dit artikel zal voor de vier grootste niet-westerse minderheidsgroepen in Nederland, te weten personen met een Turkse, Marokkaanse, Surinaamse en Antilliaanse¹⁾ herkomst, nagegaan worden welke factoren bijdragen aan hun geluk. Eerst zal gekeken worden naar algemene factoren, zoals gezondheid en sociale relaties, waarvan eerder door Beuningen et al. (2011) is aangetoond dat ze een sterke associatie laten zien met geluk. Daarnaast zullen migrantspecifieke factoren onderzocht worden, waarvan verondersteld kan worden dat zij een relatie met subjectief welzijn hebben. Voorbeelden hiervan zijn identificatie (met Nederland en met het land van herkomst) en discriminatie.

2. Methode

2.1 Data en methode

Voor dit artikel is gebruik gemaakt van gegevens uit de Survey Integratie Minderheden (SIM) uit 2010/2011. Deze enquête is opgezet om inzicht te krijgen in de integratie van de vier grootste niet-westerse herkomstgroepen in Nederland: Turken, Marokkanen, Surinamers en Antillianen. Aan respondenten van 15 jaar en ouder zijn vragen gesteld over onder meer onderwijs, arbeid, sociale contacten, culturele integratie, gezondheid en welzijn. De interviews zijn zowel via internet, telefoon als face-to-face uitgevoerd. De vragen zijn op het zogeheten B1-niveau geformuleerd. Dat komt overeen met het taalniveau dat 95 procent van de Nederlanders begrijpen. Eerste generatie Turken en Marokkanen zijn, indien zij dat wensten, in hun eigen taal geïnterviewd. Opdrachtgever van de enquête is het Sociaal en Cultureel Planbureau (SCP) in samenwerking met het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS). In totaal hebben 1 348 Turkse, 1 385 Marokkaanse, 1 295 Surinaamse en 1 400 Antilliaanse respondenten de vragen uit de enquête beantwoord. Het responspercentage ligt op 51 procent. De gegevens uit SIM zijn aangevuld met inkomensgegevens uit het Stelsel van sociaal-statistische bestanden (SSB).

¹⁾ Dit zijn personen met de voormalige Nederlandse Antillen of Aruba als herkomstland.

Met bivariate analyses is voor elke minderheidsgroep nagegaan welke algemene en welke migrantspecifieke kenmerken verband houden met geluk. Door middel van een logistische regressieanalyse is voor elke groep onderzocht welke kenmerken een unieke bijdrage leveren aan de voorspelling van geluk. Verder is gekeken of de migrantspecifieke kenmerken iets toevoegen aan de voorspelling van geluk bovenop de algemene kenmerken.

2.2 Operationaliseringen

Geluk

De respondenten is gevraagd in welke mate zij zich een gelukkig mens vinden. Antwoordmogelijkheden zijn: (1) erg gelukkig, (2) gelukkig, (3) niet gelukkig, niet ongelukkig, (4) niet zo gelukkig en (5) ongelukkig. Voor de analyses zijn respondenten in twee groepen ingedeeld: zij die zichzelf een gelukkig mens vinden (de eerste twee antwoordcategorieën) en zij die dit niet vinden (de overige antwoordcategorieën).

Herkomstgroep

Voorts is hen gevraagd in welk land zij geboren zijn, en waar hun vader en hun moeder geboren zijn. Aan de hand van deze gegevens wordt de herkomstgroep van de respondent afgeleid. Aan de hand van het geboorteland van de respondent kan bepaald worden of de respondent tot de eerste generatie (niet geboren in Nederland) of tot de tweede generatie (wel geboren in Nederland) behoort.

Algemene kenmerken

Ten slotte is naar enkele algemene achtergrondkenmerken gevraagd:

1. Geslacht en leeftijd
2. Opleidingsniveau
Aan de hand van een aantal vragen is vastgesteld wat het hoogstbehaalde onderwijsdiploma is. Hierbij wordt de volgende indeling gehanteerd: (1) maximaal basisonderwijs, (2) vmbo, (3) mbo/havo/vwo en (4) hbo/wo. Degenen die hun opleiding nog niet hebben afgerond zijn ingedeeld naar de hoogstgevolgde opleiding. Van een kleine groep (6 Turkse, 5 Marokkaanse, 3 Surinaamse en 5 Antilliaanse respondenten) is het opleidingsniveau onbekend. Deze personen zijn buiten de analyses gehouden.
3. Het hebben van betaald werk
4. Inkomen
Om de relatie met inkomen te onderzoeken is gebruik gemaakt van het gestandaardiseerd besteedbaar huishoudensinkomen uit het SSB. Dit is het besteedbaar inkomen gecorrigeerd voor verschillen in grootte en samenstelling van het huishouden. Voor de analyses is het gestandaardiseerd besteedbaar huishoudensinkomen ingedeeld in 25-procentgroepen (kwartielen). Van 13 Turkse, 13 Marokkaanse, 11 Surinaamse en 9 Antilliaanse respondenten is het inkomen onbekend. Deze personen zijn buiten de analyses gehouden.
5. Het hebben van een partner
6. Contact met familie
Respondenten is gevraagd hoe vaak zij contact hebben met familieleden in Nederland die niet bij hen in huis wonen. Antwoordmogelijkheden zijn: (1) elke dag, (2) elke week,

(3) elke maand, (4) een paar keer per jaar en (5) nooit/minder dan 1 keer per jaar. Ook konden zij aangeven dat de vraag niet op hen van toepassing was, omdat ze geen familie in Nederland hebben. Daarnaast is hen gevraagd of ze veel, soms of nooit contact hebben met familie in het land van herkomst of dat deze vraag niet op hen van toepassing is (omdat ze in het land van herkomst geen familie hebben). Voor de analyses zijn respondenten in twee groepen ingedeeld: degenen die veel contact met familie hebben (minimaal elke week contact met familie in Nederland of veel contact met familie in het land van herkomst) en degenen die minder contact met familie hebben (de overige respondenten).

7. Gezondheid

Respondenten is gevraagd hoe goed over het algemeen hun gezondheid is met als antwoordmogelijkheden: (1) zeer goed, (2) goed, (3) gaat wel, (4) slecht en (5) zeer slecht. Voor de analyses zijn de respondenten op grond van hun antwoorden ingedeeld in twee groepen: zij die zich gezond voelen (de eerste twee antwoordcategorieën) en zij die zich niet gezond voelen (de overige antwoordcategorieën).

Migrantspecifieke kenmerken

1. Generatie

Of respondenten horen tot de eerste of tweede generatie is afgeleid van het antwoord op de vraag in welk land zij geboren zijn. Respondenten die geboren zijn in Nederland behoren tot de tweede generatie, respondenten die elders geboren zijn tot de eerste generatie.

2. Nederlander voelen

Respondenten is gevraagd in hoeverre ze zich Nederlander voelen.

Antwoordmogelijkheden zijn: (1) heel sterk, (2) sterk, (3) een beetje, (4) niet en (5) helemaal niet. Ook konden zij aangeven het antwoord op de vraag niet te weten. Voor de analyses zijn de respondenten ingedeeld in twee groepen: zij die zich in sterke mate Nederlander voelen (de eerste twee antwoordcategorieën) en zij die zich geen of een beetje Nederlander voelen (de overige antwoordcategorieën). De groep die de vraag niet kon beantwoorden is buiten de analyses gehouden. Het betrof slechts een kleine groep: 9 Turkse, 12 Marokkaanse, 12 Surinaamse en 14 Antilliaanse respondenten.

3. Turk/Marokkaan/Surinamer/Antilliaan voelen

Respondenten is gevraagd in hoeverre zij zich Turk, Marokkaan, Surinamer of Antilliaan voelen. Antwoordmogelijkheden: (1) heel sterk, (2) sterk, (3) een beetje, (4) niet en (5) helemaal niet. Ook konden zij aangeven het antwoord op de vraag niet te weten. Voor de analyses zijn de respondenten ingedeeld in twee groepen: zij die zich in sterke mate Turk, Marokkaan, Surinamer of Antilliaan voelen (de eerste twee antwoordcategorieën) en zij die zich niet of een beetje Turk, Marokkaan, Surinamer of Antilliaan voelen (de overige antwoordcategorieën). De groep die de vraag niet kon beantwoorden (3 Turkse, 3 Marokkaanse, 7 Surinaamse en 6 Antilliaanse respondenten) is buiten de analyses gehouden.

4. Thuis voelen in Nederland

Respondenten hebben ook antwoord gegeven op de vraag of zij zich thuis voelen in Nederland. Antwoordmogelijkheden: (1) ja, (2) soms wel en soms niet en (3) nee. Voor de analyses zijn respondenten die de vraag bevestigend hebben beantwoord vergeleken met de overige respondenten.

5. Gediscrimineerd voelen

Respondenten is ten slotte gevraagd of zij zich wel eens gediscrimineerd voelden.

Antwoordmogelijkheden: (1) nooit, (2) bijna nooit, (3) af en toe, (4) vaak en (5) zeer vaak.

Ook konden zij aangeven het antwoord op de vraag niet te weten. Voor de analyses zijn de respondenten ingedeeld in drie groepen. Hiervoor zijn de eerste twee en de laatste twee antwoordcategorieën samengevoegd. De groep die de vraag niet kon beantwoorden (9 Turken, 25 Marokkanen, 5 Surinamers en 13 Antillianen) is buiten de analyses gehouden.

3. Resultaten

3.1 Totaal en algemene kenmerken

Personen met Marokkaanse herkomst blijken met 87 procent gelukkiger dan personen met Turkse, Surinaamse of Antilliaanse herkomst. Het aandeel gelukkigen in laatstgenoemde groepen ligt ruim zes procentpunten lager.

3.1.1 Percentage Turken, Marokkanen, Surinamers en Antillianen dat aangeeft (zeer) gelukkig te zijn naar achtergrondkenmerken, 2011

	Turken	Marokkanen	Surinamers	Antillianen	Significant
	%				
Totaal	81	87	81	80	²⁾
Geslacht					
Man	81	87	82	80	²⁾
Vrouw	81	88	80	80	²⁾
	<i>ns</i>	<i>ns</i>	<i>ns</i>	<i>ns</i>	
Leeftijd					
15 tot 25 jaar	90	92	83	80	<i>ns</i>
25 tot 45 jaar	81	89	81	80	²⁾
45 jaar en ouder	74	81	79	80	²⁾
	²⁾	²⁾	<i>ns</i>	<i>ns</i>	
Opleidingsniveau					
Max. bao	72	84	69	65	²⁾
Vmbo	82	87	76	74	²⁾
Mbo/havo/vwo	85	87	83	81	<i>ns</i>
Hbo/wo	91	93	87	88	<i>ns</i>
	²⁾	²⁾	²⁾	²⁾	
Heeft betaald werk					
Nee	75	84	75	74	²⁾
Ja	86	90	84	84	²⁾
	²⁾	²⁾	²⁾	²⁾	
Gestandaardiseerd huishoudinkomen					
Eerste kwartiel (laagste inkomens)	81	87	69	75	²⁾
Tweede kwartiel	80	88	81	79	²⁾
Derde kwartiel	84	87	86	85	<i>ns</i>
Vierde kwartiel (hoogste inkomens)	84	91	89	90	<i>ns</i>
	<i>ns</i>	<i>ns</i>	²⁾	²⁾	
Heeft partner					
Nee	78	87	73	75	²⁾
Ja	83	87	88	86	²⁾
	¹⁾	<i>ns</i>	²⁾	²⁾	

3.1.1 Percentage Turken, Marokkanen, Surinamers en Antillianen dat aangeeft (zeer) gelukkig te zijn naar achtergrondkenmerken, 2011 (slot)

	Turken	Marokkanen	Surinamers	Antillianen	Significant
	%				
Contact met familie					
Niet wekelijks	66	80	79	71	²⁾
Wekelijks	83	89	81	82	²⁾
	²⁾	²⁾	<i>ns</i>	²⁾	
Ervaren gezondheid					
Gaat wel tot zeer slecht	64	70	62	61	<i>ns</i>
Goed tot zeer goed	89	93	87	86	²⁾
	²⁾	²⁾	²⁾	²⁾	
Generatie					
Eerste generatie	78	85	79	78	²⁾
Tweede generatie	88	92	84	87	²⁾
	²⁾	²⁾	¹⁾	²⁾	
Nederlander voelen					
Een beetje tot helemaal niet	79	87	72	75	²⁾
Sterk tot zeer sterk	87	88	85	85	<i>ns</i>
	²⁾	<i>ns</i>	²⁾	²⁾	
<Herkomstgroep> voelen					
Een beetje tot helemaal niet	78	82	81	78	<i>ns</i>
Sterk tot zeer sterk	81	88	80	83	²⁾
	<i>ns</i>	¹⁾	<i>ns</i>	¹⁾	
Thuis voelen in Nederland					
Niet of niet altijd	71	82	67	65	²⁾
Ja	87	91	86	86	²⁾
	²⁾	²⁾	²⁾	²⁾	
Gediscrimineerd worden					
(Bijna) nooit	85	90	84	85	²⁾
Af en toe	77	84	81	74	²⁾
(Zeer) vaak	66	79	65	73	¹⁾
	²⁾	²⁾	²⁾	²⁾	

Bron: SCP/CBS, SIM.

¹⁾ p <0,05

²⁾ p <0,01

ns niet significant

Geslacht en leeftijd

Geslacht en geluk zijn niet gerelateerd: binnen de vier herkomstgroepen is het aandeel gelukkige mannen en vrouwen even groot. Tussen geluk en leeftijd is wel een relatie, maar alleen voor de Turkse en Marokkaanse herkomstgroepen. In beide herkomstgroepen neemt het aandeel gelukkigen af met de leeftijd. Van de Marokkanen van 15 tot 25-jaar is 92 procent gelukkig, van de 45-plussers 81 procent. Van de jonge Turken (15 tot 25 jaar) is een even groot percentage gelukkig, van de oudere Turken (45-plus) is niet meer dan 74 procent gelukkig.

Opleidingsniveau, betaald werk en inkomen

Als het opleidingsniveau stijgt, stijgt ook het aandeel gelukkige personen. Dit verband is zichtbaar bij alle herkomstgroepen, maar is voor Marokkanen minder sterk dan voor de andere herkomstgroepen. Dit komt omdat lager opgeleide Marokkanen aanzienlijk gelukkiger zijn dan lager opgeleiden uit de andere herkomstgroepen. Zo is van personen met Marokkaanse herkomst met alleen basisonderwijs 84 procent gelukkig tegenover 65 procent van de Antillianen. Verschillen in geluk tussen de herkomstgroepen vallen weg zodra mensen een middelbaar opleidingsniveau (mbo/havo/vwo) hebben bereikt.

Voor alle herkomstgroepen geldt dat ook het hebben van betaald werk bijdraagt aan geluk. Een verband tussen inkomen en geluksgevoelens is er alleen binnen de Surinaamse en Antilliaanse herkomstgroepen. Zo is van de Surinamers in het laagste inkomenskwartiel 69 procent gelukkig en van de Surinamers in het hoogste kwartiel 90 procent.

Sociale relaties

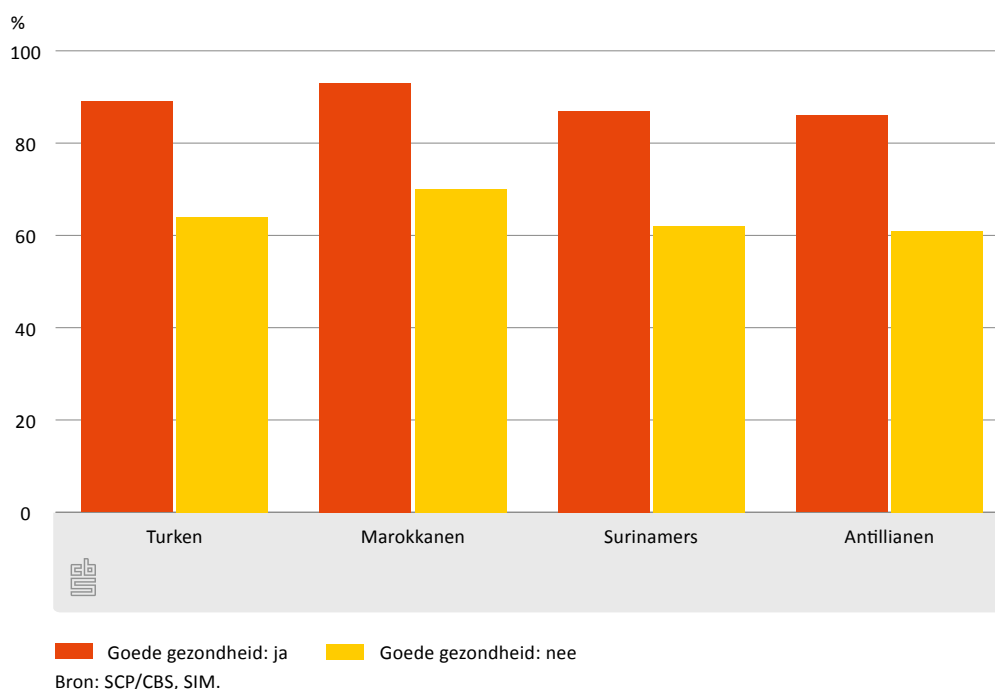
Mensen met een partner zijn vaker gelukkig dan mensen die geen partner hebben. Dit geldt voor alle herkomstgroepen, maar niet voor personen met een Marokkaanse herkomst. Wel is de relatie tussen het hebben van een partner en geluksgevoelens sterker voor personen met Surinaamse en Antilliaanse herkomst dan voor personen met Turkse herkomst. In de eerste twee groepen ligt het aandeel gelukkigen onder mensen die geen partner hebben 15 respectievelijk 11 procentpunt lager dan onder degenen die wel een partner hebben. Bij Turken gaat het om een verschil van 4 procentpunt.

Ook geregeld contact met familie is geassocieerd met geluk. Van de personen met Turkse herkomst die minimaal een keer per week contact met familie hebben, is het aandeel gelukkigen 17 procentpunt hoger dan van hen die zulk contact niet wekelijks hebben. Voor Marokkanen en Antillianen gaat het om een verschil van zo'n 10 procentpunt. Onder Surinamers bestaat er geen relatie tussen familiecontact en geluk.

Gezondheid

Tussen gelukkig-zijn en gezondheid bestaat een sterke relatie. Binnen alle herkomstgroepen is het aandeel gelukkigen onder mensen met een niet zo goede gezondheid zo'n 25 procentpunt lager dan onder mensen met een goede gezondheid.

3.1.1 Gelukkig zijn naar ervaren gezondheid van Turken, Marokkanen, Surinamers en Antillianen, 2011

3.2 Migrantspecifieke kenmerken

Onder personen met Turkse, Marokkaanse, Surinaamse en Antilliaanse herkomst van de eerste generatie ligt het aandeel gelukkigen lager dan onder hen van de tweede generatie.

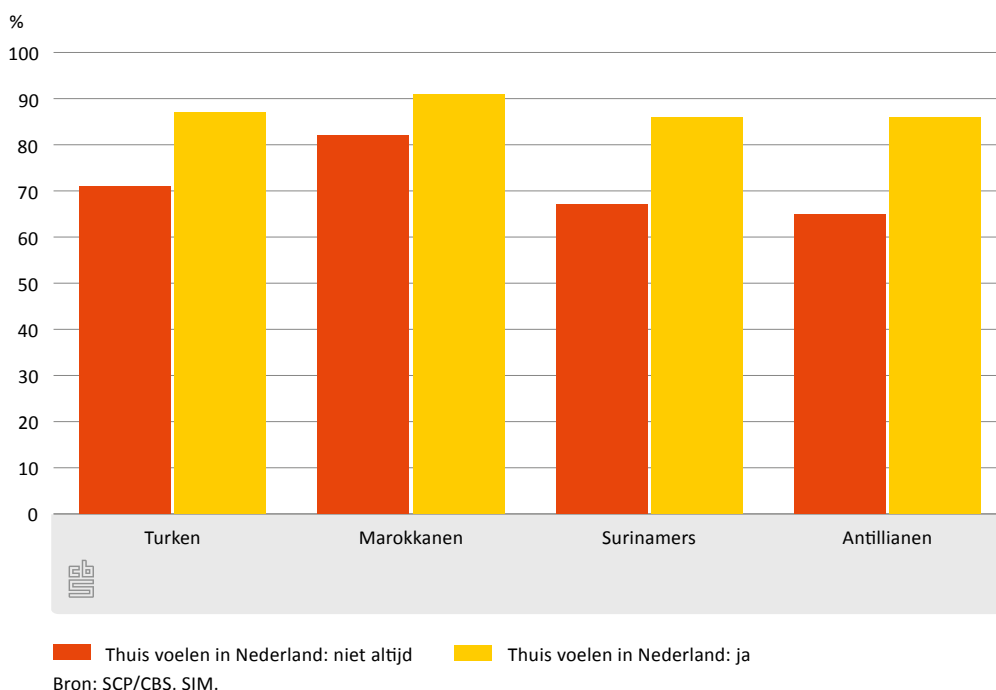
Voor zowel personen met Turkse als Surinaamse herkomst is het zich Nederlander voelen verbonden met gevoelens van geluk, terwijl het zich Turk of Surinamer voelen geen relatie met geluk laat zien. Zo zijn Turken die zich in sterke tot zeer sterke mate Nederlander voelen met 87 procent vaker gelukkig dan Turken die zich niet of nauwelijks Nederlander voelen (79 procent). Zich Turk (of Surinamer) voelen laat echter geen verband zien met geluksgevoelens.

Voor personen met Marokkaanse herkomst is de situatie anders. Voor hun geluksgevoelens maakt het niet uit of ze zich wel of niet Nederlander voelen, maar is het wel belangrijk of ze zich Marokkaan voelen. Voor Antillianen zijn beide vormen van identiteit van belang. Antillianen die zich Nederlander voelen zijn vaker gelukkig dan Antillianen die zich geen Nederlander voelen, maar Antillianen die zich Antilliaan voelen zijn ook vaker gelukkig dan Antillianen die zich geen Antilliaan voelen.

Wie zich thuis voelt in Nederland, is vaker gelukkig, al is de relatie niet voor elke herkomstgroep even sterk. Onder personen met Marokkaanse herkomst stijgt het aandeel dat gelukkig is van 82 in de groep die zich niet of niet altijd thuis voelt in Nederland naar 91 procent in de groep die zich thuis voelt in Nederland. Onder personen met Antilliaanse herkomst gaat het om een aanzienlijk grotere stijging, van 65 naar 86 procent.

Mensen die zich vaker gediscrimineerd voelen zijn minder vaak gelukkig. Ook deze relatie is zichtbaar in elke herkomstgroep.

3.2.1 Gelukkig zijn naar mate waarin Turken, Marokkanen, Surinamers en Antillianen zich thuis voelen in Nederland, 2011

3.3 Relatief belang van algemene en migrantspecifieke kenmerken voor geluk

Hierboven is voor vier verschillende herkomstgroepen nagegaan hoe algemene en migrantspecifieke kenmerken samenhangen met geluk. De onderzochte achtergrondkenmerken zijn echter niet onafhankelijk van elkaar. Zo zijn ouderen vaker geboren in het land van herkomst, zijn zij gemiddeld lager opgeleid en hebben zij vaker een slechtere gezondheid. Mensen met een hoger opleidingsniveau hebben bijvoorbeeld vaker betaald werk en een hoger inkomen. En mensen die vaker gediscrimineerd worden zullen zich minder thuis voelen in Nederland. Om na te gaan of en in hoeverre de onderzochte achtergrondkenmerken een unieke bijdrage leveren aan geluk is voor elke herkomstgroep een logistische regressieanalyse gedaan waarin zowel de algemene kenmerken als de migrantspecifieke kenmerken zijn opgenomen. Voor de vier herkomstgroepen verklaren de algemene kenmerken zo'n 15 procent van de variantie in geluk. De migrantspecifieke kenmerken voegen daar ongeveer 6 procent aan toe.

3.3.1 Samenhang (odds ratio's) tussen geluk en achtergrondkenmerken voor Turken, 2011

	Odds ratio	Wald statistic	95%-BI		Significant
			ondergrens	bovengrens	
Geslacht		0,37			ns
Man (<i>ref.</i>)	1,00				
Vrouw	1,11	0,37	0,79	1,55	<i>ns</i>
Leeftijd		5,40			ns
15 tot 25 jaar	1,89	4,55	1,05	3,40	²⁾
25 tot 45 jaar (<i>ref.</i>)	1,00				
45 jaar en ouder	1,25	1,19	0,84	1,87	<i>ns</i>
Opleidingsniveau		4,62			ns
Max. bao	0,74	1,57	0,46	1,18	<i>ns</i>
Vmbo	0,93	0,10	0,58	1,48	<i>ns</i>
Mbo/havo/vwo (<i>ref.</i>)	1,00				
Hbo/wo	1,52	1,65	0,80	2,87	<i>ns</i>
Heeft betaald werk		0,44			ns
Nee	0,88	0,44	0,60	1,29	<i>ns</i>
Ja (<i>ref.</i>)	1,00				
Gestandaardiseerd huishoudinkomen		2,43			ns
Eerste kwartiel (laagste inkomens) (<i>ref.</i>)	1,00				
Tweede kwartiel	0,79	1,53	0,54	1,15	<i>ns</i>
Derde kwartiel	0,82	0,79	0,52	1,28	<i>ns</i>
Vierde kwartiel (hoogste inkomens)	0,68	1,54	0,37	1,25	<i>ns</i>
Heeft partner		9,54			²⁾
Nee	0,53	9,54	0,35	0,79	²⁾
Ja (<i>ref.</i>)	1,00				
Contact met familie		11,80			²⁾
Niet wekelijks	0,46	11,80	0,30	0,72	²⁾
Wekelijks (<i>ref.</i>)	1,00				

3.3.1 Samenhang (odds ratio's) tussen geluk en achtergrondkenmerken voor Turken, 2011 (slot)

	Odds ratio	Wald statistic	95%-BI		Significant
			ondergrens	bovengrens	
Ervaren gezondheid		37,39			²⁾
Gaat wel tot zeer slecht	0,32	37,39	0,22	0,46	²⁾
Goed tot zeer goed (<i>ref.</i>)	1,00				
Generatie		0,26			ns
Eerste generatie (<i>ref.</i>)	1,00				
Tweede generatie	1,14	0,26	0,68	1,92	<i>ns</i>
Nederlander voelen		2,24			ns
Een beetje tot helemaal niet (<i>ref.</i>)	1,00				
Sterk tot zeer sterk	1,38	2,24	0,91	2,10	<i>ns</i>
<Herkomstgroep> voelen		0,14			ns
Een beetje tot helemaal niet	0,91	0,14	0,57	1,47	
Sterk tot zeer sterk (<i>ref.</i>)	1,00				
Thuis voelen in Nederland		24,79			²⁾
Niet of niet altijd	0,44	24,79	0,32	0,61	²⁾
Ja (<i>ref.</i>)	1,00				
Gediscrimineerd worden		14,88			²⁾
(Bijna) nooit (<i>ref.</i>)	1,00				
Af en toe	0,55	10,98	0,39	0,78	²⁾
(Zeer) vaak	0,50	8,15	0,31	0,80	²⁾
Nagelkerke R ²	0,20				

Bron: SCP/CBS, SIM.

¹⁾ p <0,05

²⁾ p <0,01

ns niet significant

3.3.2 Samenhang (odds ratio's) tussen geluk en achtergrondkenmerken voor Marokkanen, 2011

	Odds ratio	Wald statistic	95%-BI		Significant
			ondergrens	bovengrens	
Geslacht		0,00			ns
Man (<i>ref.</i>)	1,00				
Vrouw	0,99	0,00	0,69	1,42	<i>ns</i>
Leeftijd		1,55			ns
15 tot 25 jaar	1,47	1,45	0,79	2,74	<i>ns</i>
25 tot 45 jaar (<i>ref.</i>)	1,00				
45 jaar en ouder	1,11	0,18	0,69	1,79	<i>ns</i>
Opleidingsniveau		3,44			ns
Max. bao	1,48	2,20	0,88	2,48	<i>ns</i>
Vmbo	1,44	1,57	0,81	2,54	<i>ns</i>
Mbo/havo/vwo (<i>ref.</i>)	1,00				
Hbo/wo	1,55	1,87	0,83	2,90	<i>ns</i>
Heeft betaald werk		1,87			ns
Nee	0,74	1,87	0,49	1,14	<i>ns</i>
Ja (<i>ref.</i>)	1,00				

3.3.2 Samenhang (odds ratio's) tussen geluk en achtergrondkenmerken voor Marokkanen, 2011 (slot)

	Odds ratio	Wald statistic	95%-BI		Significant
			ondergrens	bovengrens	
Gestandaardiseerd huishoudinkomen		1,22			ns
Eerste kwartiel (laagste inkomens) (<i>ref.</i>)	1,00				
Tweede kwartiel	1,01	0,00	0,65	1,58	<i>ns</i>
Derde kwartiel	0,77	1,06	0,46	1,27	<i>ns</i>
Vierde kwartiel (hoogste inkomens)	0,97	0,01	0,44	2,13	<i>ns</i>
Heeft partner		4,15			¹⁾
Nee	0,64	4,15	0,41	0,98	²⁾
Ja (<i>ref.</i>)	1,00				
Contact met familie		9,90			²⁾
Niet wekelijks	0,50	9,90	0,33	0,77	²⁾
Wekelijks (<i>ref.</i>)	1,00				
Ervaren gezondheid		58,81			²⁾
Gaat wel tot zeer slecht	0,19	58,81	0,13	0,29	²⁾
Goed tot zeer goed (<i>ref.</i>)	1,00				
Generatie		3,09			ns
Eerste generatie (<i>ref.</i>)	1,00				
Tweede generatie	1,65	3,09	0,94	2,88	<i>ns</i>
Nederlander voelen		0,75			ns
Een beetje tot helemaal niet (<i>ref.</i>)	1,00				
Sterk tot zeer sterk	0,84	0,75	0,56	1,25	<i>ns</i>
<Herkomstgroep> voelen		5,15			¹⁾
Een beetje tot helemaal niet	0,55	5,15	0,33	0,92	¹⁾
Sterk tot zeer sterk (<i>ref.</i>)	1,00				
Thuis voelen in Nederland		15,91			²⁾
Niet of niet altijd	0,46	15,91	0,32	0,68	²⁾
Ja (<i>ref.</i>)	1,00				
Gediscrimineerd worden		9,70			²⁾
(Bijna) nooit (<i>ref.</i>)	1,00				
Af en toe	0,63	5,15	0,42	0,94	¹⁾
(Zeer) vaak	0,47	7,82	0,28	0,80	²⁾
Nagelkerke R ²	0,20				

Bron: SCP/CBS, SIM.

¹⁾ p <0,05

²⁾ p <0,01

ns niet significant

3.3.3 Samenhang (odds ratio's) tussen geluk en achtergrondkenmerken voor Surinamers, 2011

	Odds ratio	Wald statistic	95%-BI		Significant
			ondergrens	bovengrens	
Geslacht		0,02			ns
Man (<i>ref.</i>)	1,00				
Vrouw	0,97	0,02	0,70	1,35	<i>ns</i>
Leeftijd		1,56			ns
15 tot 25 jaar	1,08	0,09	0,66	1,76	<i>ns</i>
25 tot 45 jaar (<i>ref.</i>)	1,00				
45 jaar en ouder	1,30	1,56	0,86	1,94	<i>ns</i>
Opleidingsniveau		3,06			ns
Max. bao	0,69	2,27	0,42	1,12	<i>ns</i>
Vmbo	0,92	0,14	0,60	1,41	<i>ns</i>
Mbo/havo/vwo (<i>ref.</i>)	1,00				
Hbo/wo	1,09	0,15	0,71	1,66	<i>ns</i>
Heeft betaald werk		1,17			ns
Nee	1,24	1,17	0,84	1,81	<i>ns</i>
Ja (<i>ref.</i>)	1,00				
Gestandaardiseerd huishoudinkomen		7,28			ns
Eerste kwartiel (laagste inkomens) (<i>ref.</i>)	1,00				
Tweede kwartiel	1,47	3,10	0,96	2,26	<i>ns</i>
Derde kwartiel	1,76	6,20	1,13	2,73	²⁾
Vierde kwartiel (hoogste inkomens)	1,67	3,65	0,99	2,81	<i>ns</i>
Heeft partner		22,22			²⁾
Nee	0,44	22,22	0,31	0,62	²⁾
Ja (<i>ref.</i>)	1,00				
Contact met familie		0,63			ns
Niet wekelijks	0,84	0,63	0,56	1,28	<i>ns</i>
Wekelijks (<i>ref.</i>)	1,00				
Ervaren gezondheid		34,30			²⁾
Gaat wel tot zeer slecht	0,33	34,30	0,22	0,47	²⁾
Goed tot zeer goed (<i>ref.</i>)	1,00				
Generatie		1,30			ns
Eerste generatie (<i>ref.</i>)	1,00				
Tweede generatie	1,28	1,30	0,84	1,97	<i>ns</i>
Nederlander voelen		2,05			ns
Een beetje tot helemaal niet (<i>ref.</i>)	1,00				
Sterk tot zeer sterk	1,30	2,05	0,91	1,86	<i>ns</i>
<Herkomstgroep> voelen		2,54			ns
Een beetje tot helemaal niet	0,76	2,54	0,55	1,06	<i>ns</i>
Sterk tot zeer sterk (<i>ref.</i>)	1,00				
Thuis voelen in Nederland		23,77			²⁾
Niet of niet altijd	0,40	23,77	0,27	0,58	²⁾
Ja (<i>ref.</i>)	1,00				

3.3.3 Samenhang (odds ratio's) tussen geluk en achtergrondkenmerken voor Surinamers, 2011 (slot)

	Odds ratio	Wald statistic	95%-BI		Significant
			ondergrens	bovengrens	
Gediscrimineerd worden		7,97			¹⁾
(Bijna) nooit (<i>ref.</i>)	1,00				
Af en toe	0,89	0,43	0,62	1,27	<i>ns</i>
(Zeer) vaak	0,51	7,76	0,31	0,82	²⁾
Nagelkerke R ²	0,22				

Bron: SCP/CBS, SIM.

¹⁾ p <0,05

²⁾ p <0,01

ns niet significant

3.3.4 Samenhang (odds ratio's) tussen geluk en achtergrondkenmerken voor Antillianen, 2011

	Odds ratio	Wald statistic	95%-BI		Significant
			ondergrens	bovengrens	
Geslacht		0,08			<i>ns</i>
Man (<i>ref.</i>)	1,00				
Vrouw	1,04	0,08	0,77	1,42	<i>ns</i>
Leeftijd		7,36			¹⁾
15 tot 25 jaar	0,89	0,34	0,59	1,33	<i>ns</i>
25 tot 45 jaar (<i>ref.</i>)	1,00				
45 jaar en ouder	1,60	5,47	1,08	2,37	²⁾
Opleidingsniveau		5,57			<i>ns</i>
Max. bao	0,70	2,03	0,43	1,14	<i>ns</i>
Vmbo	0,78	1,48	0,53	1,16	<i>ns</i>
Mbo/havo/vwo (<i>ref.</i>)	1,00				
Hbo/wo	1,25	1,12	0,82	1,91	<i>ns</i>
Heeft betaald werk		0,37			<i>ns</i>
Nee	0,90	0,37	0,64	1,26	<i>ns</i>
Ja (<i>ref.</i>)	1,00				
Gestandaardiseerd huishoudinkomen		4,82			<i>ns</i>
Eerste kwartiel (laagste inkomens) (<i>ref.</i>)	1,00				
Tweede kwartiel	1,09	0,22	0,75	1,58	<i>ns</i>
Derde kwartiel	1,49	3,05	0,95	2,32	<i>ns</i>
Vierde kwartiel (hoogste inkomens)	1,62	3,03	0,94	2,80	<i>ns</i>
Heeft partner		2,11			<i>ns</i>
Nee	0,79	2,11	0,57	1,09	<i>ns</i>
Ja (<i>ref.</i>)	1,00				
Contact met familie		13,79			²⁾
Niet wekelijks	0,47	13,79	0,32	0,70	²⁾
Wekelijks (<i>ref.</i>)	1,00				
Ervaren gezondheid		41,20			²⁾
Gaat wel tot zeer slecht	0,32	41,20	0,22	0,45	²⁾
Goed tot zeer goed (<i>ref.</i>)	1,00				

3.3.4 Samenhang (odds ratio's) tussen geluk en achtergrondkenmerken voor Antillianen, 2011 (slot)

	Odds ratio	Wald statistic	95%-BI		Significant
			ondergrens	bovengrens	
Generatie		4,97			¹⁾
Eerste generatie (<i>ref.</i>)	1,00				
Tweede generatie	1,63	4,97	1,06	2,50	¹⁾
Nederlander voelen		0,03			ns
Een beetje tot helemaal niet (<i>ref.</i>)	1,00				
Sterk tot zeer sterk	1,03	0,03	0,73	1,45	<i>ns</i>
<Herkomstgroep> voelen		2,87			ns
Een beetje tot helemaal niet	0,74	2,87	0,53	1,05	<i>ns</i>
Sterk tot zeer sterk (<i>ref.</i>)	1,00				
Thuis voelen in Nederland		31,10			²⁾
Niet of niet altijd	0,37	31,10	0,27	0,53	²⁾
Ja (<i>ref.</i>)	1,00				
Gediscrimineerd worden		8,45			¹⁾
(Bijna) nooit (<i>ref.</i>)	1,00				
Af en toe	0,60	8,45	0,43	0,85	²⁾
(Zeer) vaak	0,79	1,07	0,50	1,24	<i>ns</i>
Nagelkerke R ²	0,22				

Bron: SCP/CBS, SIM.

¹⁾ p <0,05

²⁾ p <0,01

ns niet significant

Gezondheid en zich thuis voelen in Nederland zijn van alle onderzochte kenmerken het sterkst aan geluk gerelateerd, in alle onderzochte herkomstgroepen. Wie gezond is en zich thuis voelt in Nederland, is gelukkiger dan wie niet gezond is en zich hier niet thuis voelt. Daarnaast speelt ook het gevoel te worden gediscrimineerd een rol in alle herkomstgroepen: wie zich gediscrimineerd voelt, is minder vaak gelukkig.

Er is ook een verband tussen sociale relaties en geluk. Voor alle herkomstgroepen, behalve voor personen met Surinaamse herkomst, is het regelmatig hebben van contacten met familie geassocieerd met geluk. Ook het hebben van een partner is gerelateerd aan gelukkig zijn, maar voor personen met Antilliaanse herkomst is dit niet het geval. Binnen deze herkomstgroep zijn leeftijd en generatie gerelateerd aan geluk: oudere Antillianen zijn gelukkiger evenals Antillianen die zijn geboren in Nederland. Dit geldt weer niet voor de andere herkomstgroepen. Ten slotte is het voor personen met Marokkaanse herkomst belangrijk zich Marokkaan te voelen. Marokkanen die zich Marokkaan voelen zijn vaker gelukkig dan Marokkanen die zich geen Marokkaan voelen.

4. Conclusies

Personen met Marokkaanse herkomst zijn van de vier onderzochte herkomstgroepen met 87 procent het gelukkigst. Het aandeel gelukkigen met een Turkse, Surinaamse

en Antilliaanse herkomst is gemiddeld 6 procentpunt lager. Al eerder was gebleken dat Marokkanen tevredener zijn met hun leven dan bijvoorbeeld Turken (Gokdemir en Dumludag, 2011). Algemene kenmerken verklaren ongeveer 15 procent van de variantie in geluk, migrantspecifieke kenmerken voegen daar nog 6 procent aan toe.

In alle onderzochte herkomstgroepen is er een sterke relatie tussen subjectief welzijn aan de ene kant en gezondheid, thuis-voelen in Nederland en het gevoel van discriminatie aan de andere kant. Niet-westerse allochtonen die zich gezond voelen, die zich thuis voelen in Nederland en die zich niet of nauwelijks gediscrimineerd voelen zijn vaker gelukkig dan migranten die zich niet gezond, niet thuis in Nederland of vaak gediscrimineerd voelen. Voor personen met Marokkaanse en Turkse herkomst bestaat er ook een relatie tussen geluk enerzijds en regelmatige contacten met familie en het hebben van een partner anderzijds. Voor personen met Surinaamse en Antilliaanse herkomst zijn deze verbanden er niet.

Tot slot zijn er nog enkele kenmerken die maar in één herkomstgroep geassocieerd zijn met geluk. Binnen de Antilliaanse herkomstgroep zijn dat leeftijd en generatie (ouderen en tweedegeneratie Antillianen zijn vaker gelukkig) en binnen de Marokkaanse herkomstgroep is er een verband tussen identificatie met het land van herkomst en subjectief welzijn.

Literatuur

Beuning, J. van en R. Kloosterman, 2011, Subjectief welzijn: welke factoren spelen een rol? Bevolkingstrends 59(4), 85–92. CBS, Den Haag/Heerlen.

CBS (2004). Allochtonen in Nederland. CBS, Voorburg/Heerlen.

Gokdemir, O. en D. Dumludag, 2011, Life satisfaction among Turkish and Moroccan Immigrants in the Netherlands: The role of absolute and relative income. Social Indicators Research, 106, 407–417.

Stiglitz, J. E., A. Sen en J. P. Fitoussi, 2009, Report by the Commission on the Measurement of Economic Performance and Social Progress, CMEPSP. Beschikbaar via: www.stiglitz-sen-fitoussi.fr.

Verklaring van tekens

.	Gegevens ontbreken
*	Voorlopig cijfer
**	Nader voorlopig cijfer
x	Geheim
–	Nihil
–	(Indien voorkomend tussen twee getallen) tot en met
0 (0,0)	Het getal is kleiner dan de helft van de gekozen eenheid
Niets (blank)	Een cijfer kan op logische gronden niet voorkomen
2013–2014	2013 tot en met 2014
2013/2014	Het gemiddelde over de jaren 2013 tot en met 2014
2013/'14	Oogstjaar, boekjaar, schooljaar enz., beginnend in 2013 en eindigend in 2014
2011/'12–2013/'14	Oogstjaar, boekjaar, enz., 2011/'12 tot en met 2013/'14

In geval van afronding kan het voorkomen dat het weergegeven totaal niet overeenstemt met de som van de getallen.

Colofon

Uitgever

Centraal Bureau voor de Statistiek
Henri Faasdreef 312, 2492 JP Den Haag
www.cbs.nl

Inlichtingen

Tel. 088 570 70 70, fax 070 337 59 94
Via contactformulier: www.cbs.nl/infoservice

© Centraal Bureau voor de Statistiek, Den Haag/Heerlen, 2014.
Verveelvoudigen is toegestaan, mits het CBS als bron wordt vermeld.